

รายงาน

WESR

เฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ประจำสัปดาห์

Weekly Epidemiological Surveillance Report

สำนักโรคติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข / Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health.

ISSN 0859-547X http://epid.moph.go.th/weekly/w_2549/menu_wesr49.html

ปีที่ ๓๗ : ฉบับที่ ๑๗ : ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๙ Volume 37 : Number 17 : May 5, 2006

สัปดาห์ที่	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑๑	๑๒	๑๓	๑๔	๑๕	๑๖	๑๗	๑๘	๑๙	๒๐	๒๑	๒๒	๒๓	๒๔	๒๕	๒๖
จำนวนจังหวัดที่ส่ง	๕๙	๕๘	๕๒	๕๗	๖๗	๖๒	๖๑	๖๓	๖๓	๖๕	๖๔	๗๐	๖๔	๖๖	๖๐	๖๖	๖๑									

สัปดาห์ที่ ๑๗ ระหว่างวันที่ ๒๓ - ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๙

จำนวนจังหวัดส่งข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาเร่งด่วนทันตามกำหนดเวลา

ส่งทันเวลา ๖๑ จังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๒๖

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

สถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้าในคน ปี 2548

สถานการณ์โรค/ภัยที่สำคัญ

✍ ชีรศักดิ์ ชักนำ ประวิทย์ ชุมเกษียร

สำนักโรคติดต่อ กรมควบคุมโรค

✉ tchuxnum@health3.moph.go.th

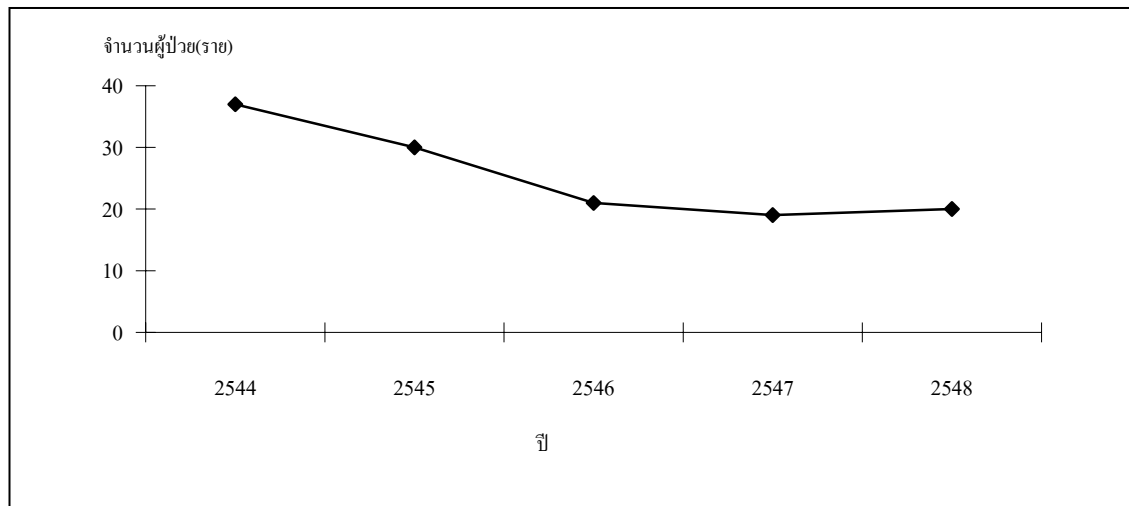
ปี 2548 สำนักโรคติดต่อ ได้รับรายงานผู้ป่วย/ตายด้วยโรคพิษสุนัขบ้าจากบัตรรายงานผู้ป่วย รง. 506 จำนวน 20 ราย คิดเป็นอัตราป่วยและอัตราตาย 0.03 ต่อประชากรแสนคน เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วเล็กน้อย (รูปที่ 1) เป็นการรายงานจาก 14 จังหวัด คือ ภาคใต้ 5 จังหวัด (9 ราย) ได้แก่ นครศรีธรรมราช สงขลา พัทลุง ระนอง และยะลา ภาคกลาง 6 จังหวัด (8 ราย) ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สมุทรสาคร กาญจนบุรี ราชบุรี จันทบุรี และชลบุรี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 จังหวัด (2 ราย) ได้แก่ สุรินทร์ และมุกดาหาร และภาคเหนือที่จังหวัดเชียงใหม่ (1 ราย) (รูปที่ 2) อัตราป่วยและอัตราตายต่อประชากรแสนคนรายภาคเท่ากับ 0.11, 0.04, 0.01 และ 0.01 ตามลำดับ จังหวัดที่มีจำนวนผู้ป่วยตายสูงได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช 5 ราย กรุงเทพมหานคร 3 ราย เชียงใหม่ สมุทรสาคร กาญจนบุรี ราชบุรี จันทบุรี ชลบุรี สุรินทร์ มุกดาหาร สงขลา พัทลุง ระนอง และยะลา จังหวัดละ 1 ราย แต่ถ้าเปรียบเทียบจากอัตราตายต่อประชากรแสนคน พบว่า จังหวัดระนองสูงสุด (0.56) และรองลงมาอีก 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช (0.33) มุกดาหาร (0.30) สมุทรสาคร (0.22) และ ยะลา (0.22)

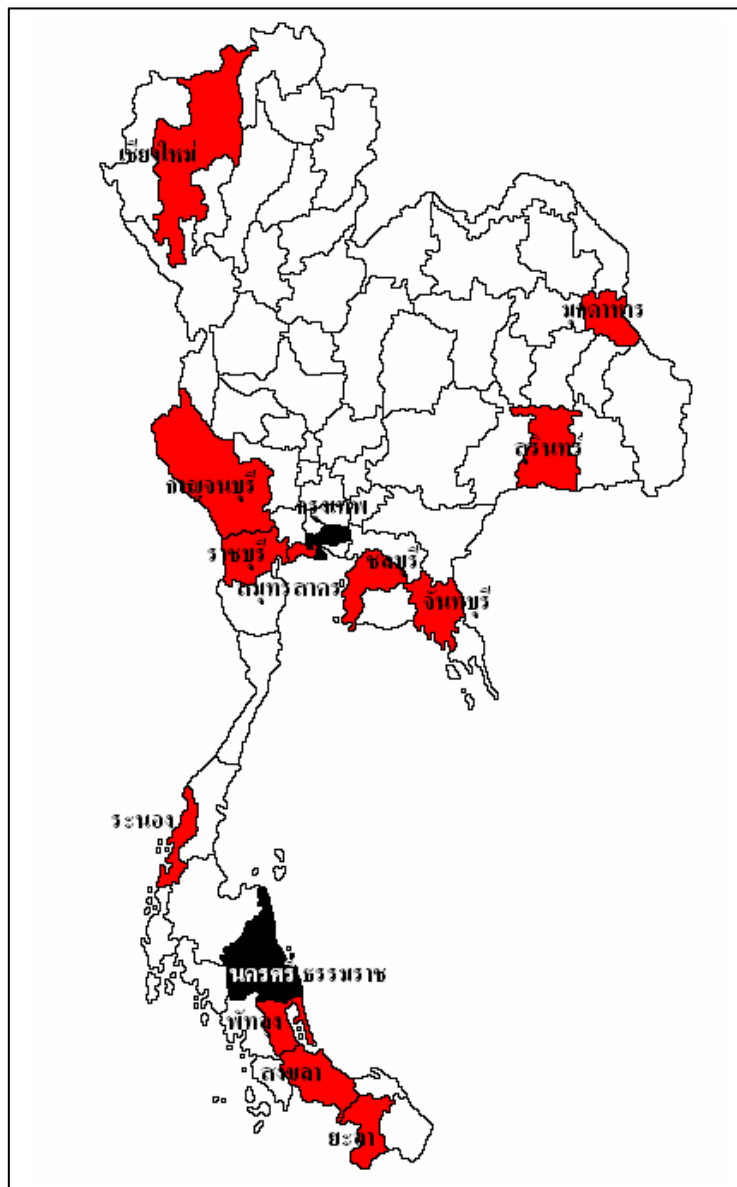
สารบัญ

◆ สถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้าในคน ปี 2548	289
◆ สรุปการตรวจสอบสวนการระบาดของโรคในรอบสัปดาห์ สัปดาห์ที่ 17 ระหว่างวันที่ 23 - 29 เมษายน 2549	294
◆ หลักเกณฑ์การส่งบทความวิชาการ	296
◆ สถานการณ์โรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาเร่งด่วนประจำสัปดาห์ สัปดาห์ที่ 17 ระหว่างวันที่ 23 - 29 เมษายน 2549	297
◆ ข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาเร่งด่วนประจำสัปดาห์ สัปดาห์ที่ 17 ระหว่างวันที่ 23 - 29 เมษายน 2549	297

รูปที่ 1 จำนวนผู้ป่วยโรคพิษสุนัขบ้า จำแนกรายปี ประเทศไทย, ปี 2544 – 2548

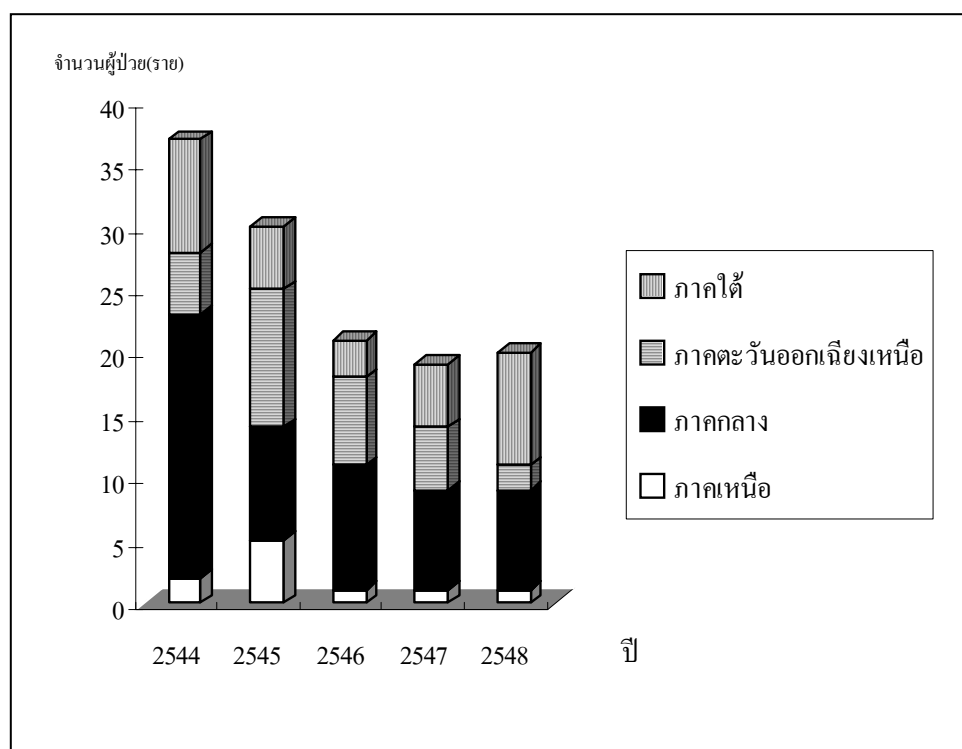
รูปที่ 2 จำนวนผู้ป่วยโรคพิษสุนัขบ้า จำแนกรายจังหวัด ประเทศไทย, ปี 2548

ผู้ป่วย/ตาย จำแนกเป็น เพศชาย 14 ราย เพศหญิง 6 ราย คิดเป็นอัตราส่วนชายต่อหญิง เท่ากับ 2.3:1 ผู้ป่วย/ตาย จำแนกตามอายุ พบว่า เป็นเด็กที่อายุต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 3 ราย โดยกลุ่มอายุ 15 - 24 ปี จำนวน 2 ราย กลุ่มอายุ 25 - 34 ปี จำนวน 3 ราย กลุ่มอายุ 35 - 44 ปี จำนวน 3 ราย กลุ่มอายุ 45 - 54 ปี จำนวน 3 ราย กลุ่มอายุ 55 - 64 ปี จำนวน 3 ราย และ กลุ่มอายุ 65 ปีขึ้นไป จำนวน 3 ราย

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้เสียชีวิต ตั้งแต่ปี 2544 - 2548 พบว่า มีผู้เสียชีวิต 37 ราย, 30 ราย, 21 ราย, 19 ราย และ 20 รายตามลำดับ ซึ่ง 3 ปี สุดท้ายจำนวนผู้ป่วย/ตายแทบจะไม่ลดลงเลย จังหวัดที่มีผู้ป่วย/ตายติดต่อกันในรอบ 3 ปี ได้แก่ สงขลา โดยภาคกลางมีผู้ป่วย/ตายสูง และภาคใต้ มีลักษณะผู้ป่วย/ตายสูงขึ้น (รูปที่ 3)

รูปที่ 3 จำนวนผู้ป่วยโรคพิษสุนัขบ้า จำแนกรายภาค ประเทศไทย, ปี 2544 – 2548

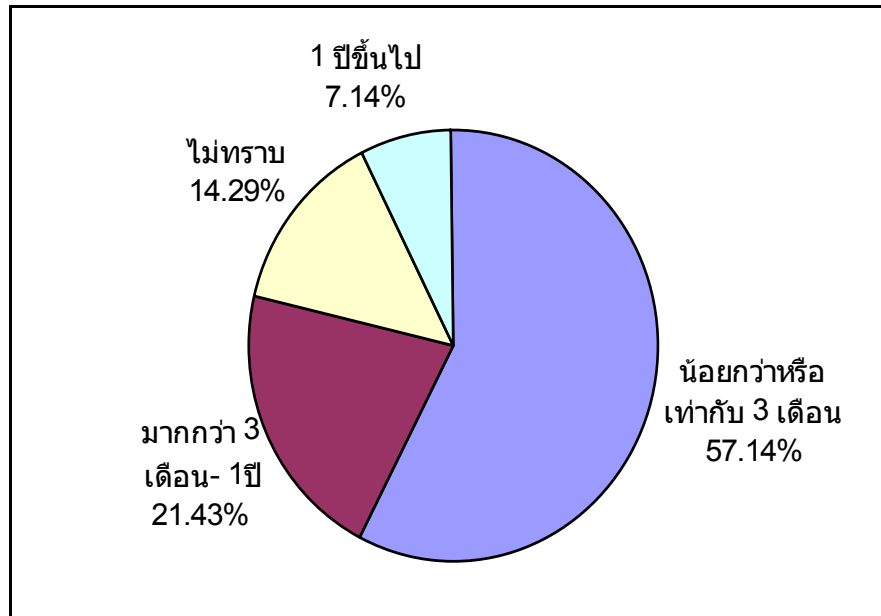

ฤดูกาลที่พบผู้ป่วย/ตาย พบว่า เกิดขึ้นเกือบทุกเดือนในรอบปี และพบสูงสุดในเดือนธันวาคม (4 ราย) ฤดูกาลที่ผู้เสียชีวิตได้รับเชื้อพิษสุนัขบ้าเกิดขึ้นเกือบทุกเดือนในรอบปี โดยพบมากในเดือนพฤศจิกายน (4 ราย)

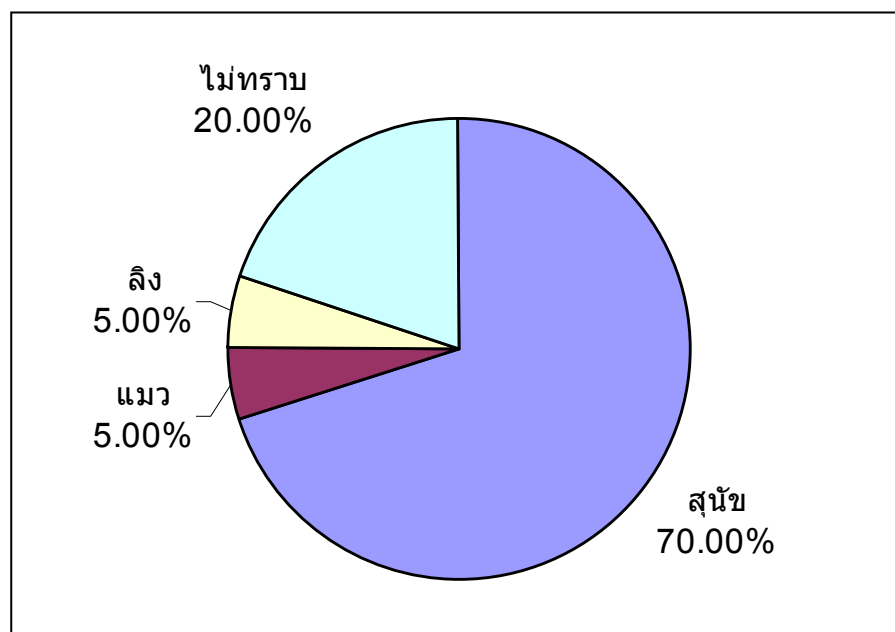
จากจำนวนผู้ป่วย/ตาย ด้วยโรคพิษสุนัขบ้าทั้งหมด 20 รายนี้ สำนักระบาดวิทยา ได้รับรายงานการสอบสวนโรคเฉพาะราย ที่ส่งมาจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด แต่ละจังหวัด ครบทั้ง 20 ราย หรือร้อยละ 100 ซึ่งส่งผลให้การวิเคราะห์ข้อมูล มีความครบถ้วน มากที่สุด โดยมีรายละเอียดที่สรุปได้ดังต่อไปนี้

ผู้เสียชีวิตทั้ง 20 ราย ได้รับเชื้อพิษสุนัขบ้าจากสุนัข 14 ราย (ร้อยละ 70) ในจำนวนนี้เป็นลูกสุนัขที่มีอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 3 เดือน 8 ราย (ร้อยละ 57.14) อายุมากกว่า 3 เดือน – 1 ปี 3 ราย (ร้อยละ 21.43) อายุมากกว่า 1 ปีขึ้นไป 1 ราย (ร้อยละ 7.14) และไม่ทราบอายุ 2 ราย (ร้อยละ 14.29) (รูปที่ 4) ได้รับเชื้อจากลิง 1 ราย (ร้อยละ 5) และจากแมว 1 ราย (ร้อยละ 5) ที่เหลืออีก 4 ราย ไม่ทราบประวัติที่แน่ชัดว่าได้รับเชื้อพิษสุนัขบ้าจากสัตว์ชนิดใด (ร้อยละ 20) (รูปที่ 5)

รูปที่ 4 สัดส่วนของอายุสุนัขที่ผู้ป่วยโรคพิษสุนัขบ้าได้รับเชื้อ ประเทศไทย, ปี 2548

รูปที่ 5 สัดส่วนของสัตว์นำโรคที่ผู้ป่วยโรคพิษสุนัขบ้าได้รับเชื้อ ประเทศไทย, ปี 2548

จากจำนวนสัตว์ทั้ง 14 ตัว ที่เป็นสาเหตุของการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าในคนนั้น เป็นสัตว์มีเจ้าของ 10 ตัว (ร้อยละ 71.43) ในจำนวนนี้ไม่เคยได้รับวัคซีนเลย 7 ตัว ไม่ทราบประวัติการฉีดวัคซีนที่แน่ชัด 2 ตัว มีประวัติการได้รับวัคซีน 1 ตัว โดยได้รับวัคซีน 4 วันก่อนกัดผู้เสียชีวิต เป็นสัตว์ไม่มีเจ้าของ 4 ตัว (ร้อยละ 28.57) ซึ่งไม่เคยได้รับการฉีดวัคซีนเลย หรือไม่ทราบประวัติการได้รับวัคซีนที่แน่นอน เป็นที่น่าสังเกตว่าในปีนี้มีผู้เสียชีวิต 3 ราย ติดเชื้อจากสุนัขตัวเดียวกัน

ลักษณะของแผลที่ถูกกัด พบว่า เป็นแผลลึก/ลึกขนาด 7 ราย (ร้อยละ 35) แผลหน้าขนาด 1 ราย (ร้อยละ 5) แผล
ถลอก 5 ราย (ร้อยละ 25) คลุกคลีใกล้ชิดกับสัตว์ 4 ราย (ร้อยละ 20) และไม่ทราบลักษณะของแผล 3 ราย (ร้อยละ 15)
ตำแหน่งของบาดแผลในบริเวณต่าง ๆ ของร่างกาย ได้แก่ นิ้วมือ ข้อมือ ฝ่ามือ (6 ราย) แขน ลำตัว หน้าอก
คอ (2 ราย) นิ้วเท้า ข้อเท้า ฝ่าเท้า (3 ราย) คาง ปาก จมูก แก้ม (1 ราย) และไม่ทราบรายละเอียดของตำแหน่งบาดแผล
(8 ราย)

ระยะฟักตัวของโรคเร็วที่สุด 15 วัน นานที่สุด 1,123 วัน โดยมีค่ามัธยฐาน (Median) 71.5 วัน ช่วงเวลาแสดง
อาการของโรคน้อยที่สุด 1 วัน นานที่สุด 20 วัน โดยมีค่ามัธยฐาน (Median) 3.5 วัน

ผู้ป่วยเสียชีวิต จำนวน 20 ราย ไม่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคหลังได้รับเชื้อ จำนวน 19 ราย (ร้อยละ 95)
ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรค 1 ราย แต่ไม่ได้รับอิมมูโนโกลบูลิน และขาดการฉีดวัคซีนตามกำหนด (ร้อยละ 5)
ซึ่งผู้เสียชีวิตเป็นเพศชาย อายุ 71 ปี ถูกสุนัขไม่มีเจ้าของกัดเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2548 เป็นแผลลึก/ลึกขนาดที่ลำคอ ไป
ทำแผลที่โรงพยาบาล และได้รับการฉีดวัคซีน PCEC เข็มแรกในวันที่ถูกกัด เข็มที่สองวันที่ 30 ตุลาคม 2548 และเข็ม
ที่สาม วันที่ 3 พฤศจิกายน 2548 ผู้เสียชีวิตเริ่มมีอาการของโรคพิษสุนัขบ้าวันที่ 11 พฤศจิกายน 2548 โดยมีระยะฟักตัว
15 วัน และเสียชีวิตในวันที่ 11 พฤศจิกายน 2548

วิจารณ์

จากการประเมินสภาพปัญหาของโรคพิษสุนัขบ้าในประเทศไทย โดยวิเคราะห์จากรายงานแบบสอบสวน
โรคเฉพาะราย พบว่า ผู้เสียชีวิตเริ่มคงที่หรือมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย พบผู้เสียชีวิตมากขึ้นในภาคใต้ และภาคกลาง
สัตว์ที่เป็นแหล่งแพร่เชื้อมากที่สุดเป็นสุนัข โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มสุนัขที่มีเจ้าของ แต่ไม่ได้รับการฉีดวัคซีน
สุนัขที่แพร่เชื้อ เป็นสุนัขอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 เดือน

ในด้านการตรวจวินิจฉัยทางห้องปฏิบัติการเพื่อยืนยันการป่วย/ตายด้วยโรคนี้ พบว่า ไม่มีการส่งตัวอย่าง
ตรวจทางห้องปฏิบัติการ 11 ราย ซึ่งมีความสำคัญทางระบาดวิทยา เพื่อยืนยันการป่วยตายด้วยโรคพิษสุนัขบ้า มิใช่
บาดทะยัก หรือโรคใช้สมองอักเสบอื่น ๆ นอกจากนั้นแล้วยังพบว่า มีการส่งตัวอย่างที่ไม่เหมาะสมในการตรวจ
วินิจฉัยโรคพิษสุนัขบ้า เช่น ส่งซีรัมไป 2 ราย และส่งผมที่ไม่ใช่ปมรากผมไปอีก 1 ราย

ในด้านการสอบสวนโรคพบผู้ป่วยเสียชีวิต แต่สัตว์ตัวที่กัดยังมีชีวิตอยู่ กรณีนี้เป็นไปไม่ได้ เพราะข้อเท็จจริง
มีการพิสูจน์แล้วว่า สุนัขที่แสดงอาการของโรคพิษสุนัขบ้า สัตว์จะเสียชีวิตภายใน 10 วัน หลังจากเริ่มแสดงอาการ
และตายก่อนผู้สัมผัสโรคเสมอ ดังนั้นการสอบสวนโรคโดยละเอียดจะทำให้สามารถค้นหาผู้สัมผัสโรครายอื่นจาก
สัตว์ตัวนั้นกดให้ไปฉีดวัคซีนได้ทัน ในปี 2548 พบรายงานผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้า 3 รายจากสุนัขตัวเดียวกัน
แต่ขณะที่พบผู้ป่วยเสียชีวิตรายแรกไม่สามารถหาแหล่งที่มาของการติดเชื้อได้ จึงไม่สามารถติดตามค้นหาผู้สัมผัส
โรคจากสุนัขรายที่ 2 และ 3 ไปฉีดวัคซีนได้ทัน

ท่านสามารถส่งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อเนื้อหาวิชาการที่ตีพิมพ์ ไปที่ [นาง E-mail sirirak@health.moph.go.th](mailto:sirirak@health.moph.go.th)
หรือ [ทางโทรสาร 0-2590-1731](tel:0-2590-1731) [ทางไปรษณีย์](#) กองบรรณาธิการรายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์
สำนักโรคติดต่อ ดึก 4 ชั้น 6 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000